

характерно для раннього підліткового віку), а згодом повстає явище апелювання до психологічної агресії як такої.

Список використаної літератури:

1. Берковіц Л. Агресія: причини, наслідки, контроль. Санкт-Петербург : Прайм-Еврознак, 2014. 512 с.
2. Бісалиєв Р. В., Кубекова А. С., Сарафразі Т. Т. Психологічні аспекти агресії і агресивної поведінки: сучасний стан. *Сучасні проблеми науки та освіти*. 2014. № 2. С. 1-7.
3. Бандура А., Уолтерс Р. Підліткова агресія. Москва : ЕКСМОПресс, 2000. 509 с.
4. Берон Р., Річардсон Д. Агресія. Санкт-Петербург : Пітер, 2015. 352 с.

Чеканіна Оксана Володимирівна

здобувач вищої освіти
другого (магістерського) рівня вищої освіти
Дніпровського гуманітарного університету

Науковий керівник:

Агарков Олег Анатолійович

доктор політичних наук, професор,
професор кафедри психології
Дніпровського гуманітарного університету

АДАПТАЦІЯ СТУДЕНТІВ ДО АКАДЕМІЧНОГО СЕРЕДОВИЩА В УНІВЕРСИТЕТІ

Важливе місце в психолого-педагогічних дослідженнях посідає питання адаптації особистості. В умовах соціально-правової нестабільності ця тема стає цікавою з точки зору взаємозв'язку між адаптацією особистості та її стійкістю до стресу. У психології існує велика різноманітність у визначенні та з'ясуванні змісту поняття адаптації. Адаптація, як процес, передбачає взаємодію між декількома психологічними компонентами, які працюють разом, маючи спільну мету, а саме уникати дисбалансів, неузгодженостей і конфліктів. Певним чином існує парадокс, який полягає в існуванні динамічного розвитку, який повинен забезпечити стабільність та функціональність у розвитку особистості. У сучасний період, сповнений соціальних змін, викликів та нестабільності, спостерігається зростання психоемоційних вимог до розвитку та функціональності особистості, які, з одного боку, мають відповідати цим змінам і, з іншого боку, зберігати власні переконання, цінності та внутрішньопсихічні установки.

Нестабільність психосоціальних факторів гостро відчувається, особливо в підлітковому віці. Перехід від школи до університетського життя є етапом,

який вимагає від учнів певної адаптації як на особистому, так і на академічному рівні. Зусилля, спрямовані на перехід до статусу студента, залежать, по-перше, від учня, а по-друге, від підтримки з боку викладачів, родичів, друзів тощо. Здобуваючи вищу освіту, студенти стикаються з іншими стандартами, ніж студенти. Вони повинні адаптуватися до специфіки нових дисциплін і більш просунутих методів навчання, які представляють серйозні зміни в їх академічному та повсякденному житті. Ці зміни вимагають психологічної адаптації до нового середовища навчання та викладання. Вони вимагають постійної психоемоційної напруги як від учнів, так і від викладачів.

Питання адаптації студентів до вищої освіти досліджувалося в кількох країнах, і кожен культурний контекст має певний шлях дослідження. Дослідження на цю тему розглядають причини труднощів адаптації учнів, вплив деяких моделей, які впроваджують навчальні заклади, і спостереження щодо можливих методів покращення. Існує достатньо багато досліджень, щодо проблематики адаптації. Дослідження щодо адаптації студентів до академічного життя проводилися в багатьох країнах світу. Певні аспекти цієї теми досліджувалися в США [3], в Іспанії [6], у Бельгії [2], в Малайзії [8], в Японії [5], в Україні [1] тощо. У останніх дослідженнях адаптація студентів вивчається як спосіб виявлення основних проблем студентів при переході та визначення навичок (самостійне навчання, дослідження, управління часом, критичне мислення тощо), які необхідні для швидкої адаптації до вищої освіти [8]. Крім того, щоб покращити процес адаптації до академічного життя, необхідно проаналізовано з наступних чотирьох точок зору: студенти, які є частиною група ризику, навчальний план першого курсу, навчальні ресурси, розвиток персоналу [7]. Аналіз адаптації студентів може проводитись в деяких випадках шляхом вивчення кількісної змінної, тоді як в інших випадках, можливо використовувати аналіз заснованих на якісному аспекті.

Особистісно-орієнтоване дослідження дозволить зрозуміти специфіку певних підгруп серед першокурсників. Деякі дослідження досліджували аспекти особистості студента, адаптацію умовно поділяють на чотири категорії: мотиваційну, комунікативну, когнітивну та регулятивну. В інших випадках дослідження розглядають медичні аспекти адаптації, стрес і хвороби, які виникли внаслідок адаптаційного дефіциту. Були проведені дослідження, щоб виявити роль мереж соціальної підтримки в процесі адаптації та інших методів подолання, пов'язаних з успішною адаптацією [4]. Питання адаптації студентів було досліджено, зокрема, з точки зору ставлення студентів до того, як вони адаптувалися та як вони отримали підтримку в процесі інтеграції. Попереднє дослідження підкреслило той факт, що для адаптації до академічного середовища учням потрібен ряд навичок: саморегуляція, управління мотивацією, емоційний контроль інші навички, що студенти повинні мати і розвивати. Від цих навичок залежить їхня адаптація до нових вимог і успіх у навчанні.

Деяким студентам важко адаптуватися, витратити час та зусилля, тоді як іншим важче було приділяти увагу та мотивувати себе до навчання. Ця

багатовимірність стратегій управління ресурсами передбачає індивідуальний підхід до підтримки студентів. У той час як одним може бути корисно більше структуризації та соціальної взаємодії, іншим може знадобитися додаткова підтримка в управлінні стресом. Це дає змогу стверджувати про конструктивність особистісно-орієнтованого підходу та мотиваційних заходів шляхом діагностування різних підгруп з високою та низькою адаптивністю щодо стратегій управління ресурсами у адаптації студентів вищих навчальних закладів. Більшість студентів закладів вищої освіти в Україні можна віднести до слабо адаптованих до навчання. Це підкреслює різницю між студентами, які активно включаються в процес адаптації, та студентами, які не приділяють значної уваги адаптації. Останній групі може знадобитися більше рекомендацій та підтримки у середовищі онлайн-навчання.

Оскільки процес адаптації до академічного життя базується на розвитку цілого ряду особистих і професійних здібностей (з кожним роком вони стають все більш просунутими), тому підходити до питання студентів адаптація до академічного середовища необхідно з точки зору стресостійкості та мотивації студентів долати проблеми. З цієї точки зору необхідно проаналізувати процес адаптації з точки зору студентів, беручи до уваги, що ця адаптація має різну складність від однієї особи до іншого. У дослідженні можуть розглядатися наступні питання: адаптація студентів до нової програми навчання, ризик відсівання, стан душі студента, що студенти думають про внесок викладачів у допомогу в адаптації, процесу, потреба психолога в житті студента д.

Достовірні результати показують, що в умовах невизначеності, в тому числі, російської агресії, слід розглядали не тільки технічні, практичні та фінансові наслідки адаптації навчання, але й намагались прогнозувати довгострокові наслідки. Обставини російської агресії, онлайн навчання, безумовно, з самого початку створювали проблеми, але також і можливості для (пере)оцінки та (пере)розгляду більш фундаментальних питань. Одним із центральних є питання фізичної та цифрової мобільності, а також питання екології та інклюзивності, з одного боку, та соціальної взаємодії та «життєвого досвіду» в різних соціокультурних умовах та освітньому середовищі, з іншого.

Цей досвід онлайн навчання в умовах військової агресії, дає змогу зрозуміти, що для реформування та переосмислення навчання необхідні не тільки зміни в дидактичних підходах, але й більш фундаментальні зміни з точки зору інклюзивності, взаємності та солідарності в різних умовах у викладанні за всіма освітніми програмами.

У результаті аналізу можна зробити висновок, що більшість студентів стикаються з проблемами інтеграції та адаптації до нової навчальної програми в перші роки навчання в університеті. Для того, щоб їхні проблеми були зменшені або вирішені, у майбутньому рекомендується більше участі викладачів і краща структура програми. Цей перехід має бути інституційно підтриманий, зменшуючи кількість студентів з труднощами в адаптації. З цієї метою пропонується, щоб студенти мали практичні втручання з метою

розвитку навичок адаптації. Зокрема, рекомендується тренінги з питань розвитку креативності та програму релаксаційних тренінгів.

Список використаної літератури:

1. Кулик Т., Попик І. Психологічна адаптація першокурсників. *Наш університет*. 2012. № 10. С. 5-7.
2. Beyers W., Goossens L. Concurrent and predictive validity of the student adaptation to college questionnaire in a sample of European freshman students. *Educational and Psychological Measurement*. 2002. № 62(3). P. 527-538.
3. Chemers M., Hu L., Garcia B. Academic self-efficacy and first-year college student performance and adjustment. *Journal of Educational Psychology*. 2001. № 93 (1). P. 55-64.
4. Enes R., Tahsin I. Coping styles, social support, relational self-construal, and resilience in predicting students' adjustment to university life, educational sciences. *Theory and Practice*. 2016. №16 (1). P. 187-208.
5. Fryer L. K. Latent transitions to learning at university: A latent profile transition analysis of first-year Japanese students. *Higher Education*. 2017. № 73 (3). P. 519-537.
6. García-Perales R., Almeida L. S. An enrichment program for students with high intellectual ability: Positive effects on school adaptation. *Comunicar*. 2019. № 27 (60). P. 39-47.
7. Nelson K. J., Smith J. E., Clarke J. A. Enhancing the transition of commencing students into university: an institution - wide approach. *Higher Education Research & Development*. 2012. № 31 (2). P. 185-199.
8. Terpstra-Tong J., Ahmad, A. High school - university disconnect: a complex issue in Malaysia. *International Journal of Educational Management*. 2018. № 32 (5). P. 851-865.

Шевченко Світлана Віталіївна

*кандидат психологічних наук, доцент,
доцент кафедри психології*

*Мелітопольського державного педагогічного університету
імені Богдана Хмельницького*

**ДІАГНОСТУВАННЯ ЯК ПРЕДИКТОР ПОПЕРЕДЖЕННЯ ПРОЯВІВ
НАСИЛЬСТВА В ОСВІТНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ**

Ситуації насильства, нажаль, зустрічаються сьогодні досить часто. У контексті світу, Україна за даними ВОЗ займає 4 місце за рівнем проявів агресії серед підлітків, 9-те місце за кількістю жертв цькування серед п'ятнадцятирічних. У 2018 році Україна вперше буде долучена до міжнародного дослідження PISA, в якому передбачено анкетування учнів,